

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

24. února 2021 *

„Řízení o předběžné otázce – Azyl a přistěhovalectví – Směrnice 2008/115/ES – Články 3, 4, 6 a 15 – Uprchlík neoprávněně pobývající na území jednoho členského státu – Zajištění za účelem přemístění do jiného členského státu – Postavení uprchlíka v tomto jiném členském státě – Zásada nenavrácení – Neexistence rozhodnutí o navrácení – Použitelnost směrnice 2008/115“

Ve věci C-673/19,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Raad van State (Státní rada, Nizozemsko) ze dne 4. září 2019, došlým Soudnímu dvoru dne 11. září 2019, v řízení

M,

A,

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

proti

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

T,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení E. Regan, předseda senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora vykonávající funkci soudce pátého senátu, M. Ilešič, C. Lycourgos (zpravodaj) a I. Jarukaitis, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 9. července 2020,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za M A. Khalafem a H. Postma, advocaten,
- za T J. van Mulkenem, advocaat,
- za nizozemskou vládu M. Bulterman, P. Huurnin a C. S. Schillemans, jako zmocněnkyněmi,

* Jednací jazyk: nizozemština.

- za estonskou vládu, N. Grünberg, jako zmocněnkyní,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi C. Cattabriga a G. Wilsem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 20. října 2020,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 3, 4, 6 a 15 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. 2008, L 348, s. 98).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporů mezi M, A a T na straně jedné a Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (státní tajemník pro spravedlnost a bezpečnost, dále jen „státní tajemník“) na straně druhé ve věci případného odškodnění újmy způsobené jejich zajištěním za účelem jejich přemístění z Nizozemska do jiného členského státu.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2008/115

- 3 V bodech 2, 4 a 5 odůvodnění směrnice 2008/115 se uvádí:

„(2) Evropská rada na zasedání v Bruselu ve dnech 4. a 5. listopadu 2004 vyzvala k vypracování účinné politiky pro vyhošťování a dobrovolný návrat založené na společných normách pro navrácení osob humánním způsobem a při plném respektování jejich lidských práv a důstojnosti.

[...]

(4) Je třeba stanovit jasná, průhledná a spravedlivá pravidla pro účinnou návratovou politiku jakožto nezbytnou složku dobře řízené migrační politiky.

(5) Tato směrnice by měla zavést průřezový soubor pravidel platných pro všechny státní příslušníky třetích zemí, kteří nesplňují nebo přestali splňovat podmínky vstupu, pobytu nebo bydliště v členském státě.“

- 4 Článek 1 této směrnice stanoví:

„Tato směrnice stanoví společné normy a postupy, které jsou v členských státech používány při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí v souladu se základními právy jakožto obecnými zásadami práva Společenství i s mezinárodním právem, včetně závazků v oblasti ochrany uprchlíků a dodržování lidských práv.“

5 Článek 2 téže směrnice stanoví:

„1. Tato směrnice se vztahuje na státní příslušníky třetích zemí neoprávněně pobývajících na území členského státu.

2. Členské státy mohou rozhodnout, že tuto směrnici nepoužijí na státní příslušníky třetích zemí,

a) jimž byl odepřen vstup v souladu s článkem 13 [kodexu Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)], nebo kteří byli zadrženi nebo zastaveni příslušnými orgány v souvislosti s neoprávněným překročením vnější hranice členského státu po zemi, po moři nebo vzduchem a následně neobdrželi v tomto členském státě povolení k pobytu či oprávnění k pobytu;

b) jejichž návrat [jejichž povinnost návratu] je trestněprávní sankcí nebo důsledkem trestněprávní sankce podle vnitrostátního práva nebo kterých se týká vydávací řízení.

3. Tato směrnice se nevztahuje na osoby požívající práva Společenství na volný pohyb, jak je stanoveno v čl. 2 odst. 5 Schengenského hraničního kodexu.“

6 Článek 3 téže směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

2) ‚neoprávněným pobytem‘ přítomnost státního příslušníka třetí země, který nesplňuje nebo přestal splňovat podmínky vstupu uvedené v článku 5 Schengenského hraničního kodexu nebo jiné podmínky vstupu, pobytu nebo bydliště v určitém členském státě, na území tohoto členského státu;

3) ‚navrácením‘ proces navrácení státního příslušníka třetí země, jako dobrovolné splnění povinnosti návratu nebo jako nucený návrat,

– do země jeho původu, nebo

– do země tranzitu v souladu s dohodami o zpětném přebírání osob či jinými ujednáními uzavřenými na úrovni Společenství nebo dvoustraně, nebo

– do jiné třetí země, do níž se dotčený státní příslušník třetí země dobrovolně rozhodne vrátit a jež ho přijme;

4) ‚rozhodnutím o navrácení‘ správní nebo soudní rozhodnutí nebo akt, kterým se rozhoduje nebo prohlašuje, že pobyt státního příslušníka třetí země je neoprávněný, a kterým se ukládá nebo prohlašuje povinnost návratu.

[...]“

7 Článek 4 odst. 3 směrnice 2008/115 stanoví:

„Touto směrnicí není dotčeno právo členských států přijmout nebo zachovat ustanovení příznivější pro osoby, na něž se vztahují, za předpokladu, že jsou slučitelná s touto směrnicí“.

8 Článek 5 této směrnice zní:

„Při provádění této směrnice členské státy náležitě zohlední

- a) nejvlastnější zájem dítěte,
- b) rodinný život a
- c) zdravotní stav dotčeného státního příslušníka třetí země

a dodržují zásadu nenavracení.“

9 Článek 6 uvedené směrnice stanoví:

„1. Členské státy vydají rozhodnutí o navrácení každému státnímu příslušníkovi třetí země, který pobývá neoprávněně na jejich území, aniž jsou dotčeny výjimky uvedené v odstavcích 2 až 5.

2. Státní příslušníci třetí země, kteří neoprávněně pobývají na území členského státu a kteří jsou držiteli platného povolení k pobytu nebo jiného povolení zakládajícího oprávnění k pobytu vydaného jiným členským státem, jsou povinni neprodleně odejít na území tohoto jiného členského státu. Pokud dotčený státní příslušník třetí země nesplní tento požadavek nebo pokud je bezodkladný odchod státního příslušníka třetí země vyžadován z důvodů veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti, použije se odstavec 1.

[...]“

10 Článek 15 téže směrnice stanoví:

„1. Nemohou-li být v konkrétním případě účinně uplatněna jiná dostatečně účinná, avšak mírnější donucovací opatření, mohou členské státy zajistit pouze státního příslušníka třetí země, o jehož navrácení probíhá řízení, za účelem přípravy návratu nebo výkonu vyhoštění, zejména v případě, že:

- a) hrozí nebezpečí skrývání se nebo
- b) dotčený státní příslušník třetí země se vyhýbá přípravě návratu či uskutečňování vyhoštění nebo je jinak ztěžuje.

Jakékoli zajištění musí trvat co nejkratší dobu, a pouze dokud jsou s náležitou pečlivostí činěny úkony směřující k vyhoštění.

[...]“

Nizozemské právo

Vreemdelingenwet

- 11 Článek 59 odst. 2 Vreemdelingenwet 2000 (cizinecký zákon z roku 2000) ze dne 23. listopadu 2000 (Stb. 2000, č. 495), ve znění platném k 31. prosinci 2011 přijatém k provedení směrnice 2008/115 do nizozemského práva (dále jen „Vw 2000“), stanoví:

„Jsou-li k dispozici nebo budou-li bezodkladně k dispozici dokumenty nezbytné k navrácení cizince, má se za to, že v zájmu veřejného pořádku je nutné zajistit cizince, ledaže je cizinec oprávněn k pobytu na základě čl. 8 písm. a) až e) a l).“

- 12 Článek 62a Vw 2000 stanoví:

„1. Ministr písemně informuje cizince, který není státním příslušníkem členského státu Společenství a který není nebo již není oprávněn k pobytu, o povinnosti opustit Nizozemsko z vlastního podnětu a o lhůtě, ve které musí tuto povinnost splnit, ledaže:

[...]

b) cizinec je držitelem platného povolení k pobytu nebo jiného povolení zakládajícího oprávnění k pobytu vydaného jiným členským státem [...]

3. Cizinci uvedenému v odst. 1 písm. b) se nařídí povinnost neprodleně odejít na území dotyčného členského státu. Pokud tento příkaz není splněn nebo pokud je bezodkladný odchod cizince vyžadován z důvodů veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti, vydá se cizinci rozhodnutí o navrácení.“

- 13 Článek 63 tohoto zákona stanoví:

„1. Cizinec pobývající na území neoprávněně, který neopustil Nizozemsko z vlastního podnětu ve lhůtě stanovené tímto zákonem, může být vyhoštěn.

2. Ve věcech vyhoštění je příslušný ministr.

[...]“

- 14 Článek 106 uvedeného zákona stanoví:

„1. Nařídí-li soud zrušení opatření spojeného se zbavením nebo omezením osobní svobody nebo je-li toto zbavení nebo omezení osobní svobody zrušeno již před posouzením žádosti o zrušení tohoto opatření, může cizinci přiznat odškodnění k tíži státu. Újma zahrnuje nemajetkovou újmu. [...]

2. Odstavec 1 se použije obdobně v případech, kdy Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (oddělení správního soudnictví Státní rady) nařídí zrušení opatření zbavení nebo omezení osobní svobody.“

Vreemdelingencirculaire

- 15 Až do 1. ledna 2019 stanovil článek A 3/2 Vreemdelingencirculaire 2000 (oběžník o cizincích z roku 2000):

„Je-li vydání rozhodnutí o navrácení v rozporu s mezinárodními závazky (zákaz navrácení), úředník odpovědný za hraniční kontrolu nebo kontrolu cizinců rozhodnutí o navrácení nevydává.

[...]

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 16 Rozhodnutími ze dne 28. února 2018 ve věci M, ze dne 13. června 2018 ve věci A a ze dne 9. října 2018 ve věci T odmítl státní tajemník jako nepřijatelné žádosti o mezinárodní ochranu podané uvedenými osobami, státními příslušníky třetích zemí, v Nizozemsku, neboť jim již bylo přiznáno postavení uprchlíka v jiném členském státě, a sice první z nich v Bulharské republice, druhé ve Španělském království a třetí ve Spolkové republice Německo.
- 17 Stejnými rozhodnutími nařídil uvedeným osobám na základě čl. 62a odst. 3 Vw 2000, aby neprodleně odešly na území členského státu, který jim uvedené postavení přiznal. Vzhledem k tomu, že žádná z těchto osob nesplnila tento příkaz, státní tajemník je podle čl. 59 odst. 2 Vw 2000 zajistil za účelem jejich nuceného přemístění do těchto tří členských států. Poté, co tyto státy souhlasily se zpětným převzetím dotčených osob, byly tyto osoby následně nuceně přepraveny na jejich území.
- 18 M, A a T podali žaloby k rechtbank Den Haag (soud v Haagu, Nizozemsko), v nichž v podstatě tvrdili, že před jejich zajištěním mělo být přijato rozhodnutí o navrácení ve smyslu čl. 62a odst. 3 Vw 2000, který do nizozemského práva provádí čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115. Žaloby M a A byly zamítnuty. Žalobě T bylo vyhověno.
- 19 M a A podali proti rozhodnutí rechtbank Den Haag (soud v Haagu) odvolání k Raad van State (Státní rada, Nizozemsko). Státní tajemník učinil totéž ve sporu proti T.
- 20 Předkládající soud předně podotýká, že jím projednávané spory se týkají jen případného nároku M, A a T na odškodnění újmy způsobené jejich zajištěním, a poukazuje na to, že výsledek těchto sporů závisí na otázce, zda směrnice 2008/115 brání tomu, aby státní tajemník zajistil státní příslušníky třetích zemí dotčené ve věci v původním řízení na základě čl. 59 odst. 2 Vw 2000 za účelem zajištění jejich přemístění do jiného členského státu, aniž bylo přijato rozhodnutí o navrácení ve smyslu čl. 62a odst. 3 Vw 2000.
- 21 Předkládající soud si zaprvé klade otázku, zda se v projednávané věci použije směrnice 2008/115.
- 22 V tomto ohledu zdůrazňuje, že státní příslušníci třetích zemí dotčení ve věci v původním řízení vzhledem k tomu, že na území Nizozemska pobývají neoprávněně, spadají do oblasti působnosti směrnice 2008/115 vymezené v jejím čl. 2 odst. 1. Tento soud dále uvádí, že čl. 6 odst. 2 této směrnice upravuje situaci neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, kteří – stejně jako v projednávané věci – mají oprávnění k pobytu v jiném členském státě, a to tak, že v případě nesplnění požadavku neprodleně odejít do tohoto členského státu bude vůči nim přijato rozhodnutí o navrácení.
- 23 Nelze ovšem uvažovat o tom, že by vůči státním příslušníkům třetích zemí, kteří stejně jako v projednávané věci mají postavení uprchlíka v jiném členském státě, bylo přijato rozhodnutí o navrácení do země jejich původu, protože při provádění směrnice 2008/115 je nezbytné dodržet zákaz navrácení. Podle předkládajícího soudu se neuvazuje ani o případném návratu M, A a T do tranzitní země a tyto osoby nevyjádřily přání dobrovolně vycestovat do jiné třetí země. Není tedy možné přijmout rozhodnutí o navrácení ve smyslu uvedené směrnice.
- 24 Za těchto podmínek má tento soud za to, že s ohledem na ustanovení článku 1 a čl. 3 bodu 3 směrnice 2008/115 ve spojení s bodem 5 jejího odůvodnění není vyloučeno, že ustanovení této směrnice nejsou použitelná na nucený odchod státních příslušníků třetích zemí dotčených v původním řízení do členského státu, v němž jim byla přiznána mezinárodní ochrana. V takovém případě by zajištění těchto státních příslušníků bylo zcela upraveno vnitrostátním právem.

- 25 Kdyby se ovšem směrnice 2008/115 na jím projednávané spory použila, táže se předkládající soud zadruhé na možnost odůvodnit dotčenou vnitrostátní praxi jako příznivější vnitrostátní opatření ve smyslu čl. 4 odst. 3 uvedené směrnice.
- 26 Za těchto podmínek se Raad van State (Státní rada) rozhodla přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Brání [směrnice 2008/115], zejména její články 3, 4, 6 a 15 tomu, aby cizinec, kterému byla přiznána mezinárodní ochrana v jiném členském státě E[vropské unie], byl zajištěn podle vnitrostátních právních předpisů s cílem vyhoštění do tohoto jiného členského státu, jestliže byl v této souvislosti sice nejprve vyzván k tomu, aby vycestoval na území tohoto členského státu, následně však nebylo vydáno rozhodnutí o navrácení?“

K předběžné otázce

- 27 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být články 3, 4, 6 a 15 směrnice 2008/115 vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát zajistil státního příslušníka třetí země, jenž neoprávněně pobývá na jeho území a má postavení uprchlíka v jiném členském státě, za účelem jeho nuceného přemístění do tohoto jiného členského státu, aniž předtím bylo vůči tomuto státnímu příslušníkovi vydáno rozhodnutí o navrácení, když tento státní příslušník odmítl splnit příkaz, jenž mu byl dříve uložen, odejít do tohoto jiného členského státu.
- 28 Směrnice 2008/115 sleduje – slovy bodu 2 jejího odůvodnění – vypracování účinné politiky pro vyhošťování a dobrovolný návrat založené na společných normách pro navrácení osob humánním způsobem a při plném respektování jejich lidských práv a důstojnosti. Bod 4 odůvodnění uvedené směrnice v tomto ohledu upřesňuje, že taková účinná návratová politika je nezbytnou složkou dobře řízené migrační politiky. Jak vyplývá z jejího názvu i článku 1, směrnice 2008/115 za tím účelem zavádí „společné normy a postupy“, které musí každý členský stát používat při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí [rozsudek ze dne 17. září 2020, JZ (Trest odnětí svobody v případě zákazu vstupu), C-806/18, EU:C:2020:724, bod 24 a citovaná judikatura].
- 29 V této souvislosti je zaprvé třeba připomenout, že do působnosti směrnice 2008/115 spadá – s výhradou výjimek stanovených v jejím čl. 2 odst. 2 – každý státní příslušník třetí země neoprávněně pobývajících na území členského státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. června 2016, Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, bod 61, jakož i ze dne 19. března 2019, Arib a další, C-444/17, EU:C:2019:220, bod 39). Pojem „neoprávněný pobyt“ je definován v čl. 3 bodě 2 této směrnice jako „přítomnost státního příslušníka třetí země, který nesplňuje nebo přestal splňovat podmínky [...] vstupu, pobytu nebo bydliště v určitém členském státě, na území tohoto členského státu“.
- 30 Z této definice vyplývá, že každý státní příslušník třetí země, který je přítomen na území členského státu a nesplňuje podmínky vstupu, pobytu nebo bydliště v tomto státě, již z tohoto samotného důvodu pobývá v tomto státě neoprávněně (rozsudek ze dne 7. června 2016, Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, bod 48). Tak tomu může být v případě, kdy – jako v projednávané věci – má tento státní příslušník platné povolení k pobytu v jiném členském státě, protože mu tento stát přiznal postavení uprchlíka.
- 31 Dále vzhledem k tomu, že státní příslušník třetí země spadá do oblasti působnosti směrnice 2008/115, musí být vůči němu v zásadě uplatněny společné normy a postupy, které tato směrnice upravuje za účelem jeho navrácení, a to dokud nebude neoprávněnost jeho pobytu případně zhojena (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. června 2016, Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, body 61 a 62).

- 32 Z tohoto hlediska z čl. 6 odst. 1 směrnice 2008/115 vyplývá, že po prokázání neoprávněnosti pobytu musí být každému státnímu příslušníkovi třetí země, aniž jsou dotčeny výjimky stanovené v odstavcích 2 až 5 uvedeného článku a při striktním dodržení požadavků stanovených v článku 5 této směrnice, vydáno rozhodnutí o navrácení. Podle čl. 3 bodu 3 této směrnice se takové navrácení provede do země původu tohoto státního příslušníka anebo do země tranzitu nebo třetí země, do níž se uvedený státní příslušník dobrovolně rozhodne vrátit a jež ho přijme.
- 33 Odchylně od odstavce 1 článku 6 směrnice 2008/115 dále odstavec 2 tohoto článku stanoví, že má-li neoprávněně pobývajícím státní příslušník třetí země povolení k pobytu v jiném členském státě, je povinen se neprodleně vrátit na území tohoto členského státu.
- 34 Podle tohoto ustanovení ovšem platí, že pokud tento státní příslušník nesplní tento požadavek nebo pokud je bezodkladný odchod státního příslušníka třetí země vyžadován z důvodů veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti, vydá mu členský stát, ve kterém pobývá neoprávněně, rozhodnutí o navrácení.
- 35 Z citovaného čl. 6 odst. 2 tedy vyplývá, že státnímu příslušníkovi třetí země, který pobývá neoprávněně na území jednoho členského státu, a přitom má oprávnění pobytu v jiném členském státě, by mělo být umožněno odejít do tohoto jiného členského státu, spíše než rovnou vůči němu přijmout rozhodnutí o navrácení, pokud to nevyžaduje veřejný pořádek nebo národní bezpečnost (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. ledna 2018, E, C-240/17, EU:C:2018:8, bod 46).
- 36 Toto ustanovení nicméně nelze vykládat tak, že stanoví další výjimku z působnosti směrnice 2008/115, která by se uplatnila vedle výjimek stanovených v jejím čl. 2 odst. 2 a umožňovala by členským státům vyloučit neoprávněně pobývajícím státní příslušníky třetích zemí z působnosti společných norem a postupů pro navrácení, pokud se neprodleně nevrátí na území členského státu, který jim udělil oprávnění k pobytu (obdobně viz rozsudek ze dne 7. června 2016, Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, bod 82).
- 37 Naopak, jak bylo uvedeno v bodě 34 tohoto rozsudku, v takovém případě jsou členské státy, na jejichž území tito státní příslušníci neoprávněně pobývají, v zásadě povinny přijmout na základě čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115 ve spojení s odstavcem 1 tohoto článku rozhodnutí o navrácení ukládající uvedeným státním příslušníkům povinnost opustit území Unie (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. ledna 2018, E, C-240/17, EU:C:2018:8, bod 45).
- 38 Zadruhé ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že nizozemské orgány neměly podle práva možnost přijmout na základě čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115 rozhodnutí o navrácení státních příslušníků třetích zemí dotčených ve věci v původním řízení poté, co tito státní příslušníci odmítli vyhovět příkazu – který jim byl udělen – vrátit se do členského státu, na jehož území mají povolení k pobytu.
- 39 V každém rozhodnutí o navrácení musí totiž být označena jedna ze zemí uvedených v čl. 3 bodě 3 směrnice 2008/115, do které má být státní příslušník třetí země, jemuž je takové rozhodnutí určeno, vyhoštěn (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. května 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 115).
- 40 Je přitom nesporné, že státní příslušníci třetích zemí dotčení v původním řízení mají postavení uprchlíka v jiném členském státě než Nizozemském království. Nemohou tedy být vráceni do zemí svého původu, protože by tím byla porušena zásada nenavrácení, která je zaručena v článku 18 a čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie a kterou, jak připomíná článek 5 směrnice 2008/115, musí členské státy při provádění této směrnice – a tudíž mimo jiné tehdy, když hodlají vydat rozhodnutí o navrácení – dodržovat (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. června 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, bod 53).

- 41 Z předkládacího rozhodnutí dále vyplývá, že tito státní příslušníci nemohou být navraceni ani do země tranzitu nebo do třetí země, do níž by se byli rozhodli dobrovolně vrátit a která by je přijala, ve smyslu čl. 3 bodu 3 směrnice 2008/115.
- 42 Z toho vyplývá, že za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, kdy žádná ze zemí uvedených v čl. 3 bodě 3 směrnice 2008/115 nemůže být cílovým místem navrácení, dotyčný členský stát nemá podle práva možnost splnit povinnost – kterou mu ukládá čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115 – vydat rozhodnutí o navrácení státnímu příslušníkovi třetí země, který neoprávněně pobývá na jeho území a odmítá neprodleně odejít do členského státu, v němž má povolení k pobytu. Navíc žádná norma ani postup stanovený touto směrnicí neumožňuje vyhostit tohoto státního příslušníka, i když ten pobývá na území některého členského státu neoprávněně.
- 43 Zatřetí je třeba připomenout, že cílem směrnice 2008/115 není harmonizovat veškerá pravidla členských států týkající se pobytu cizinců (rozsudek ze dne 6. prosince 2011, Achughabian, C-329/11, EU:C:2015:807, bod 28). Společná pravidla a postupy zavedené touto směrnicí se totiž týkají pouze přijetí rozhodnutí o navrácení a výkonu těchto rozhodnutí [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. prosince 2011, Achughabian, C-329/11, EU:C:2011:807, bod 29, jakož i ze dne 8. května 2018, K. A. a další (Sloučení rodiny v Belgii), C-82/16, EU:C:2018:308, bod 44].
- 44 Konkrétně není předmětem směrnice 2008/115 určit důsledky neoprávněného pobytu státních příslušníků třetích zemí, vůči nimž nemůže být přijato žádné rozhodnutí o navrácení do třetí země, na území členského státu (obdobně viz rozsudek ze dne 5. června 2014, Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, bod 87). Tak je tomu rovněž v případě, kdy – jako v projednávané věci – tato nemožnost vyplývá zejména z uplatnění zásady nenavrácení.
- 45 Z toho plyne, že v takové situaci, jaká nastala ve věci v původním řízení, kdy nelze přijmout žádné rozhodnutí o navrácení, se rozhodnutí členského státu o nuceném přemístění státního příslušníka třetí země neoprávněně pobývajícího na jeho území do členského státu, který mu přiznal postavení uprchlíka, neřídí společnými normami a postupy stanovenými směrnicí 2008/115. Nespadá tudíž do oblasti působnosti této směrnice, nýbrž výlučně do výkonu pravomoci tohoto členského státu v oblasti nedovoleného přistěhovalectví. Totéž potažmo platí pro zajištění takového státního příslušníka, které bylo za takových okolností nařízeno za účelem zajištění jeho přemístění do členského státu, v němž má postavení uprchlíka.
- 46 Konkrétně ani čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115, ani žádné jiné ustanovení této směrnice nebrání tomu, aby členský stát za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, zajistil státního příslušníka třetí země neoprávněně pobývajícího na jeho území za účelem jeho přemístění do jiného členského státu, ve kterém má tento státní příslušník povolení k pobytu, aniž předtím vůči němu přijal rozhodnutí o navrácení, protože takové rozhodnutí nemůže být již z povahy věci přijato.
- 47 Konečně je třeba dodat, že při nuceném přemístění a při zajištění státního příslušníka třetí země za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, musí být plně respektována jak základní práva, a zejména ta z nich, která jsou zaručena evropskou Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950, tak i Úmluva o právním postavení uprchlíků, podepsaná v Ženevě dne 28. července 1951 [rozsudky ze dne 6. prosince 2011, Achughabian, C-329/11, EU:C:2011:807, bod 49; ze dne 1. října 2015, Celaj, C-290/14, EU:C:2015:640, bod 32, a ze dne 17. září 2020, JZ (Trest odnětí svobody v případě zákazu vstupu), C-806/18, EU:C:2020:724, bod 41].
- 48 S ohledem na všechny výše rozvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět, že články 3, 4, 6 a 15 směrnice 2008/115 musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členský stát zajistil státního příslušníka třetí země, jenž neoprávněně pobývá na jeho území a má postavení uprchlíka

v jiném členském státě, za účelem jeho nuceného přemístění do tohoto jiného členského státu, když tento státní příslušník odmítl splnit příkaz, jenž mu byl dříve uložen, odejít do tohoto jiného členského státu a vůči tomuto státnímu příslušníkovi nelze přijmout rozhodnutí o navrácení.

K nákladům řízení

- 49 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Články 3, 4, 6 a 15 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členský stát zajistil státního příslušníka třetí země, jenž neoprávněně pobývá na jeho území a má postavení uprchlíka v jiném členském státě, za účelem jeho nuceného přemístění do tohoto jiného členského státu, když tento státní příslušník odmítl splnit příkaz, jenž mu byl dříve uložen, odejít do tohoto jiného členského státu a vůči tomuto státnímu příslušníkovi nelze přijmout rozhodnutí o navrácení.

Podpisy